

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Basisopties en pakketten in de 1^e graad
 Ordening Se-N-Se
 Detaillering studierichtingen arbeidsmarktgerichte finaliteit
 Actualisering studieaanbod 2^e en 3^e graad SO

De 1^e graad

In de op 31 mei 2016 goedgekeurde conceptnota 'Maatregelen basisonderwijs en eerste graad' staat dat de 1^e graad van het secundair onderwijs leerlingen moet oriënteren en voorbereiden op een meer bewuste en gerichte studiekeuze in de tweede graad. Om dit te doen zijn 2 elementen essentieel: leerlingen moeten voldoende en voortbouwend op de lagere school verder kunnen ontdekken waar hun interesses, hun talenten liggen en die verder kunnen ontplooiën. Daarnaast moeten ze een goede basisvorming verwerven die hen wapent voor het leven. Beide elementen -de interesses én de verworven competenties- zullen richting geven aan de mogelijkheden in de verdere studieloopbaan, bijvoorbeeld bij het kiezen van een basisoptie in het tweede jaar en een studierichting in de tweede graad en maken op die manier deel uit van de getrapte studiekeuze. (conceptnota p 6 alinea 1)

Om die doelstelling te realiseren zetten we al van in het 1^e jaar van de 1^e graad in op differentiatie. Van scholen verwachten we dat ze binnen de differentiatiemogelijkheden zowel remediërende pakketten aanbieden als uitdagende pakketten. De conceptnota maatregelen basisonderwijs en eerste graad stelt hiervan: *"Omdat het complementair gedeelte zowel remediërend als verdiepend moet kunnen werken, is het van belang dat er een evenwichtig aanbod van differentiatiemogelijkheden tot stand komt. We breiden het aantal differentiatiemogelijkheden dan ook uit met een mogelijkheid rond sociale vorming. Het luik 'techniek' actualiseren we, gezien de verwevenheid tussen ontwerpen en uitvoeren, tot technologie. Zo krijgen we in het eerste leerjaar volgende 8 differentiatiemogelijkheden:*

technologie, wiskunde/wetenschappen, kunst, economie, Nederlands, moderne vreemde talen (Frans en Engels), klassieke talen (Latijn en Grieks) en sociale vorming.”. De VLOR merkt op dat daarmee de bestaande vrijheid van scholen qua invulling van het complementair gedeelte ingeperkt wordt. Bovendien ontbreekt bijvoorbeeld sport binnen de differentiatiemogelijkheden.

We vullen de differentiatiemogelijkheden met sport aan. Zo krijgen we in het eerste leerjaar volgende 9 differentiatiemogelijkheden: technologie, wiskunde/wetenschappen, kunst, economie, Nederlands, moderne vreemde talen (Frans en Engels), klassieke talen (Latijn en Grieks), sociale vorming en sport.

In de door de Vlaamse Regering op 13 januari 2017 goedgekeurde conceptnota ‘Addendum bij conceptnota’s eerste, tweede en derde graad SO’ werd een voorstel geformuleerd waarin het aantal basisopties gereduceerd werd. In de A-stroom werd het aantal basisopties gereduceerd van 20 naar 11, met binnen een aantal basisopties een aantal pakketten; in de B-stroom werden de 33 combinaties van beroepenvelden gereduceerd naar 7 basisopties, met binnen een aantal basisopties een aantal pakketten.

Het curriculum dossier zal worden geschreven op het niveau van de basisoptie. Het addendum van 13 januari somt bij een aantal basisopties uit zowel de A- als de B-stroom pakketten op die door scholen gebruikt kunnen worden om de doelstellingen van de basisoptie te realiseren.

De combinatie van basisopties en pakketten binnen een basisoptie wordt in functie van een goede leerlingenoriëntering voor de B-stroom toegelaten. Maximaal 3 basisopties en pakketten kunnen worden gecombineerd.

Om een goede afstemming tussen het aanbod eerste graad B-stroom en het aanbod tweede graad te garanderen, voeren we een tevens een beperkt aantal aanpassingen door zodat volgende lijst bekomen wordt:

B-stroom

STEM-technieken

- Hout en Bouw
- Land- en tuinbouw
- Elektriciteit
- Mechanica
- Zeevisserij en Binnenvaart (*)
- Textiel (*)
- Schilderen en Decoratie
- Printmedia (*)

Maatschappij & welzijn

- Haar- en schoonheidszorg
- Mode (*)
- Verzorging

Economie & organisatie

Voeding en Horeca

- Bakkerij-slagerij
- Restaurant en Keuken

Sport

Kunst en creatie (*)

Opstroomoptie

De (*) in bovenstaand schema verwijst naar een niche-optie of een nichepakket.

De matrices die opgenomen zijn in het addendum van 13 januari bevatten het studietoeraanbod 2e en 3e graad voor het gewoon secundair onderwijs en BuSO OV3. In de nu voorliggende actualisering voegen we aan de matrices twee bijlagen toe. Eén bijlage lijst het aanbod Se-N-Se op; een tweede detailleert het studietoeraanbod met arbeidsmarktgerichte finaliteit in het gewoon secundair onderwijs.

Het is de ambitie van de matrix om een volledig overzicht te bieden van het studietoeraanbod secundair onderwijs. Naast BuSO OV3, krijgen ook BuSO OV1, OV2 en OV4 een plaats.

Bijstellingen matrix 2^e en 3^e graad

In vergelijking met de matrices zoals opgenomen in het addendum van 13 januari, noteren we een aantal wijzigingen. Deze wijzigingen zijn er gekomen:

- omwille van federale regelgeving
 - Impact op aanbod maritieme studierichtingen
- omwille van afstemming tussen 2^e en 3^e graad
 - Impact op aanbod studierichtingen textiel
 - Toevoeging 'Biotechnieken' en 'Wellness en Lifestyle' in 2^e graad dubbele finaliteit TSO
 - Toevoeging 'Decor en Etalage' in 2^e graad arbeidsmarktfinaliteit BSO
 - Schrappen van 'Podiumtechnieken' in de 2^e graad
 - Toevoeging bouwwetenschappen in 2^e graad doorstroomfinaliteit TSO
- omwille van afstemming tussen dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit
 - Overheveling van 'Brom- en motorfietstechnieken' (dubbele finaliteit TSO) naar 'Fiets-, brom- en motorfietsinstallaties' (arbeidsmarktgericht BSO) + toevoeging van 'Fietshersteller' in BuSO OV3
 - Toevoeging van 'Assistentie podiumtechnieken' in de 3^e graad arbeidsmarktfinaliteit BSO
- omwille van afstemming met aanbod in 'Leren en Werken'
 - Toevoeging van 'Textielverzorging' in de 3^e graad arbeidsmarktfinaliteit BSO
- omwille van aanbod Se-N-Se

- Schrappen van 'Kunststofbewerking' en 'Pijpfitten' in de 3e graad arbeidsmarktfinaliteit BSO en overheveling naar Se-N-Se
- omwille van opportuniteiten in BuSO OV3
 - Toevoegen van 'Fietshersteller' (cf. supra), 'Insteller plaatbewerking', 'Verpakker', 'Medewerker fastfood' én deelkwalificaties schilder en voeger

We noteren ook een aantal naamswijzigingen

- omwille van een inhoudelijke accentverschuiving van de studierichting 'Organisatie en Onthaal' naar 'Onthaal en recreatie' binnen het domein Taal en Cultuur en 'Onthaal, organisatie en sales' binnen het domein Economie en Organisatie.
- omwille van de transparantie van de matrix (B.v.: 'Commerciële Organisatie' i.p.v. 'Marketing en Ondernemen', 'Basis Logistiek Onderhoud' i.p.v. 'Basis Verzorging', Maatschappij- en Welzijnswetenschappen (i.p.v. Zorg- en Welzijnswetenschappen).
- Omwille van transparantie wordt 'bouw- en houtkunde' binnen het domein STEM 'bouw- en houtwetenschappen'.

Alle studierichtingen uit het domein Kunst en Creatie zijn niche-opleidingen geworden.

De grondige actualisering van het studieaanbod secundair onderwijs die we nu doorvoeren, toont de noodzaak om regelmatig het ingerichte aanbod tegen het licht te houden zodat het actueel blijft. Bij de uitwerking van de regelgeving zal daartoe, voor de arbeidsmarktgerichte studierichtingen in samenspraak met de arbeidsmarktpartners, een mechanisme worden voorzien dat, conform het masterplan, toelaat het ingerichte aanbod om de 5 jaar te screenen.

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan deze non-paper en gelast de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming het voorgestelde studieaanbod als dusdanig te implementeren.

MATRIX SECUNDAIR ONDERWIJS 2^e GRAAD

(*): niche-opleidingen / (°): deze richtingen kunnen ook aangeboden worden binnen BuSO OV4

	Finaliteit Doorstroom		Dubbele finaliteit (doorstroom / arbeidsmarkt)	Finaliteit Arbeidsmarkt		BuSO beschermd arbeids- milieu / dagbesteding
	Domeinoverschrijdend ASO (°)	Domeingebonden TSO/KSO (°)	TSO/KSO (°)	(D)BSO (°)	BuSO OV3	
TAAL EN CULTUUR	Grieks-Latijn	/	Taal en Communicatie Toerisme	Onthaal en recreatie	/	<u>OV1</u> Opleidingsvorm gericht op maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is en in voorkomend geval op arbeidsdeelname in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is. <u>OV2</u> Opleidingsvorm gericht op maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving waar ondersteuning is voorzien én op tewerkstelling in een omgeving waar ondersteuning is voorzien.
STEM	Latijn	Technologische wetenschappen Biotechnische wetenschappen Bouwwetenschappen Houttechnieken Voertuigtechnieken Binnenvaarttechnieken (*) Grafische technieken (*) Maritieme Technieken Dek (*) Maritieme Technieken Motoren (*) Textielontwerp en prototyping (*) Textielproductietechnieken (*)	Bouwtechnieken Biotechnieken Elektromechanische technieken Elektrotechnieken Houttechnieken Voertuigtechnieken Binnenvaarttechnieken (*) Grafische technieken (*) Maritieme Technieken Dek (*) Maritieme Technieken Motoren (*) Textielontwerp en prototyping (*) Textielproductietechnieken (*)	Bouw Elektriciteit Hout Mechanica Printmedia Schilderen en Decoratie Binnenvaart (*) Zeevisserij (*) Textiel (*)	Basis Bouw Basis Hout Basismechanica	
KUNST EN CREATIE	Moderne talen					
	Natuurwetenschappen					
	Sportwetenschappen					
	Topsport-Natuurwet.(*)					
	Topsport-Economie(*)					
	Econom. Wetenschappen					
LAND- EN TUINBOUW	Humane Wetenschappen					
	Steinerpedagogie (*)					
	Yeshiva (*)					
		Architecturale en beeldende vorming (*) Beeldende en audiovisuele vorming (*) Dans (*) Muziek (*) Woordkunst-drama (*)	Architecturale en beeldende kunsten (*) Ballet (*) Creatie en mode (*) Fotografie (*) Grafische technieken (*)	Artistiek-creatieve bewerkingen (*) Decor en Etalage (*)	/	
	Biotechnische wetenschappen	Plant-, dier- en milieutechnieken	Plant, dier en milieu Paardenhouderij (*)	Basis Groenvoorziening en -decoratie		
ECONOMIE EN ORGANISATIE	Bedrijfswetenschappen	Bedrijf en organisatie Toerisme	Organisatie en Logistiek	Basis Organisatie en Logistiek		
MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN	Maatschappij- en welzijnswetenschappen	Maatschappij en Welzijn Wellness en Lifestyle Creatie en Mode(*)	Haar- en Schoonheidsverzorging Moderealisatie en textielverzorging Zorg en Welzijn	Basis Confectie en Textiel-verzorging Basis Logistiek Onderhoud		
SPORT	/	Sport Topsport-Sportbegeleiding (*)	Topsport (*)	/		
VOEDING EN HORECA	Biotechnische wetenschappen	Bakkerijtechnieken Horeca Slagerijtechnieken Toerisme	Bakkerij Restaurant en Keuken Slagerij	Basis Bakkerij Basis Horeca Basis Slagerij		

MATRIX SECUNDAIR ONDERWIJS 3^e GRAAD

16 maart 2017 – (*): niche-opleidingen / (°): deze richtingen kunnen ook aangeboden worden binnen BuSO OV4

	Finaliteit Doorstroom		Dubbele finaliteit (doorstroom / arbeidsmarkt)	Finaliteit Arbeidsmarkt		BuSO beschermd arbeids- milieu / dagbesteding
	Domeinoverschrijdend ASO (°)	Domeingebonden TSO/KSO (°)	TSO/KSO (°)	(D)BSO (°)	BuSO OV3	
TAAL EN CULTUUR	Grieks-Latijn	Taal en communicatiewetensch.	Taal en Communicatie Toerisme	Onthaal en Recreatie	/	<u>OV1</u> Opleidingsvorm gericht op maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is en in voorkomend geval op arbeidsdeelname in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is. <u>OV2</u> Opleidingsvorm gericht op maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving waar ondersteuning is voorzien én op tewerkstelling in een omgeving waar ondersteuning is voorzien.
STEM	Grieks-Wiskunde Latijn-Moderne talen Latijn-Wetenschappen Latijn-Wiskunde Wetenschappen-Wiskunde Economie-wiskunde Moderne talen-Wetenschappen Humane Wetenschappen Sportwetenschappen Economie-Moderne Talen <i>Topsport-Economie (*)</i> <i>Topsport-Wetenschappen (*)</i> <i>R. Steinerpedagogie (*)</i> <i>Yeshiva (*)</i>	Technologische wetenschappen en engineering Bouw- en hout-wetenschappen Informatie- en communicatietechnologie Mechatronica Biotechnologische en Chemische Wetenschappen	Autotechnieken Biotechnologische en Chemische Technieken Bouwtechnieken Elektromechanische Technieken Elektrotechnieken Houttechnieken Koel- en Warmtetechnieken Mechanische Vormgevingstechnieken Productie- en Procesindustrie <i>Binnenvaarttechnieken (*)</i> <i>Grafi- en Crossmedia (*)</i> <i>Maritieme Technieken Dek (*)</i> <i>Maritieme Technieken Motoren (*)</i> <i>Optiektchnieken (*)</i> <i>Orthopedietechnieken (*)</i> <i>Podiumtechnieken (*)</i> <i>Tandtechnieken (*)</i> <i>Textielontwerp en prototyping (*)</i> <i>Textielproductietechnieken (*)</i> <i>Vliegtuigtechnieken (*)</i>	Afwerking Bouw Bouwplaatsmachinist Decoratie en Schilderwerken Elektrische Installaties Fiets-, brom- en motorfietsinstallaties Koelinstallaties Koetswerk Lassen-Constructie Mechanische Vormgeving Meubel- en Interieurwerk Onderhoudsmechanica Onderhoudsmechanica Auto Printmedia Ruwbouw Sanitaire Installaties Schrijn- en Timmerwerk Verwarmingsinstallaties <i>Assistentie podiumtechnieken (*)</i> <i>Binnenvaart en beperkte kustvaart (*)</i> <i>Zeevisserij (*)</i> <i>Textiel (*)</i> <i>Vrachtwagenchauffeur (*)</i>	Bandenmonteur Constructielasser Fietshersteller Insteller plaatbewerking Machinaal Houtbewerker Meubelmaker-Interieurelementen Monteur Installaties Paletten- en krattenmaker Plaatser boven- en ondergrondse leidingen Schilder (deelkwalificatie schilder-decorateur) Sorteerder Terugwinning van Metalen Voeger (deelkwalificatie metselaar) Voorbewerker Carrosserie Werfbediener Ruwbouw Werkplaatsbinnenschrijnwerker Werkplaatsbuitenschrijnwerker	
KUNST EN CREATIE		<i>Architecturale vorming (*)</i> <i>Audiovisuele vorming (*)</i> <i>Beeldende vorming (*)</i> <i>Dans (*)</i> <i>Muziek (*)</i> <i>Woordkunst-drama (*)</i>	<i>Architectuur en Interieur (*)</i> <i>Ballet (*)</i> <i>Beeldende Kunst (*)</i> <i>Fotografie (*)</i> <i>Grafi- en Crossmedia (*)</i> <i>Mode (*)</i>	<i>Assistentie podiumtechnieken (*)</i> <i>Decor, etalage en publiciteit (*)</i> <i>Diamantbewerking (*)</i> <i>Goud en juwelen (*)</i> <i>Muziekinstrumentenbouw (*)</i>	/	

			<i>Podiumtechnieken (*)</i>	<i>Uurwerkmaken (*)</i>		
LAND- EN TUINBOUW		Biotechnologische en Chemische Wetenschappen	Agrotechnieken Dier Agrotechnieken Plant Natuur- en Groentechnieken	Dier en Milieu Groenaanleg en -beheer Groendecoratie Plant en Milieu <i>Paardenhouderij (*)</i>	Assistent Plantaardige Productie Medewerker Florist Medewerker Groen- en Tuinbeheer	
ECONOMIE EN ORGANISATIE		Bedrijfswetenschappen	Bedrijfsorganisatie Commerciële Organisatie Internationale Handel en Logistiek Toerisme	Logistiek Onthaal, Organisatie en Sales	Aanvuller Magazijnmedewerker Polyvalent Administratief Ondersteuner Verpakker	
MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN		Welzijnswetenschappen	Gezondheidszorg Opvoeding en begeleiding Wellness en Schoonheid <i>Mode (*)</i>	Assistentie in Wonen, Zorg en Welzijn Haarverzorging Moderealisatie Schoonheidsverzorging Textielverzorging Verzorging	Huishoudhulp Logistiek Assistent in de. Gezondheidszorg Medewerker kapper (deelkwalificatie kapper) Medewerker Productielijn Kleding, Confectie en Meubelstoffering Medewerker Textielverzorging Schoonmaker	
SPORT		<i>Topsport- Bedrijfswetenschappen(*)</i>	Sportbegeleiding <i>Topsport-Sportbegeleiding (*)</i>	<i>Topsport (*)</i>	/	
VOEDING EN HORECA		Biotechnologische en Chemische Wetenschappen	Bakkerijtechnieken Horeca Slagerij-Traiteurtechnieken Toerisme	Brood- en Banketbakkerij Grootkeuken en Catering Restaurant en Keuken Slagerij	Medewerker Bakkerij Medewerker Fastfood Medewerker Kamerdienst Medewerker Slagerij Medewerker Spoelkeuken Keukenmedewerker	

BIJLAGE 1: MATRIX Se-N-Se

Een Se-N-Se-opleiding als **beroepsgerichte specialisatie** wordt samengesteld uit 1 of meer beroepskwalificatie(s) en heeft een variabele duurtijd van 1 semester, 2 semesters of 3 semesters. De duurtijd wordt bepaald per Se-N-Se-opleiding en is afhankelijk van de breedte en het niveau van competenties van de betreffende beroepskwalificatie. De variabele duurtijd is reeds mogelijk binnen de huidige regelgeving, maar is tot op heden niet toegepast.

Se-N-Se als beroepsgerichte specialisaties in het secundair onderwijs nemen een unieke plaats in om de overstap van jongeren vanuit het leerplichtonderwijs naar de arbeidsmarkt te faciliteren. Bij de uitwerking van de regelgeving, zal Se-N-Se -als onderdeel van het secundair onderwijs- dan ook duidelijk onderscheiden worden van ander beroepsgericht aanbod dat voor andere doelgroepen een gelijkaardig opleidingsaanbod inricht. We onderzoeken of een maximumleeftijd voor toegang tot Se-N-Se kan worden vastgelegd.

Een Se-N-Se-opleiding als beroepsgerichte specialisatie is per definitie arbeidsmarktgericht en leidt tot één of meer beroepskwalificatie(s). In de ordening maken we onderstaand onderscheid:

- Kolom 'dubbele finaliteit': beroepsgerichte specialisatie met arbeidsmarktfinaliteit (beroepskwalificatie niveau 4) in het verlengde van een studierichting met dubbele finaliteit.
- Kolom 'arbeidsmarktfinaliteit':
 - o beroepsgerichte specialisatie met arbeidsmarktfinaliteit (beroepskwalificatie niveau 3 of niveau 4) in het verlengde van een studierichting met arbeidsmarktfinaliteit
 - o beroepsgerichte specialisatie met arbeidsmarktfinaliteit (beroepskwalificatie niveau 4) als zalmtraject (beroepskwalificaties studierichting met dubbele finaliteit)
- Domeinoverstijgende beroepsgerichte specialisatie volgend op studierichtingen van dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit

Waar nodig worden toelatingsvoorwaarden bepaald voor de beroepsgerichte specialisaties. Deze toelatingsvoorwaarden worden opgenomen in de procedure voor omzetting en actualisering van bestaande Se-N-Se-opleidingen en specialisatiejaren BSO.

Naast de Se-N-Se-opleidingen die opgevat zijn als beroepsgerichte specialisaties zijn er ook Se-N-Se-opleidingen die **voorbereiden op het hoger onderwijs**:

- Voorbereidend jaar op het hoger onderwijs na een studierichting met arbeidsmarktfinaliteit (onderwijskwalificatie 3). Na een studierichting met arbeidsmarktfinaliteit is een rechtstreekse doorstroom naar Se-N-Se en HBO5 mogelijk maar niet naar een academische of professionele bacheloropleiding. Het voorbereidend jaar is in eerste instantie gericht op doorstroom naar gerichte professionele bacheloropleidingen.
- Voorbereidend jaar op het hoger onderwijs na een studierichting met doorstroomfinaliteit (onderwijskwalificatie 4)

Onderstaande lijst geeft het **ordeningskader** weer van de Se-N-Se-opleidingen. De lijst biedt een zo volledig mogelijk overzicht van potentiële Se-N-Se-opleidingen. Het is echter mogelijk dat hier en daar Se-N-Se-opleidingen (beroepsgerichte specialisaties) worden toegevoegd of geschrapt, afhankelijk van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de opportuniteit van bepaalde opleidingen op basis van actuele arbeidsmarktinformatie. Wijzigingen in de lijst van Se-N-Se-opleidingen vormen

een onderdeel van de procedure tot omzetting en actualisering van studierichtingen/opleidingen en worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.

In een aantal gevallen is er een vraag naar opportuniteit van potentiële opleidingen als Se-N-Se-opleiding of als opleidingen in het secundair volwassenenonderwijs. Het gaat hier dan om vragen naar benodigde infrastructuur (b.v.: torenkraanbestuurder) of om vragen naar het beoogde profiel voor bepaalde opleidingen.

De vraag naar opportuniteit van deze opleidingen als Se-N-Se-opleiding worden meegenomen in de procedure voor omzetting en actualisering van bestaande studierichtingen in de 2de en de 3de graad, Se-N-Se-opleidingen en specialisatiejaren BSO.

Domein	Se-N-Se i.v.o. hoger onderwijs vanuit derde graad doorstroomfinaliteit	Se-N-Se i.v.o. instroom op arbeidsmarkt vanuit derde graad dubbele finaliteit	Se-N-Se i.v.o. instroom op arbeidsmarkt vanuit derde graad arbeidsmarktfinaliteit
Taal en Cultuur	/	/	/
STEM	Bijzondere wetenschappelijke vorming	Beveiligingstechnicus Dentaaltechnicus Farmaceutisch-technisch assistent Grafimedia voorbereider – Crossmedia Grafimedia voorbereider – Impositie CTP Grafimedia voorbereider – Vormgever Industrieel tekenaar Meettechnicus Onderhoudselektricien Polyvalent mecanicien zware bedrijfsvoertuigen Procesoperator chemische en farmaceutische industrie Procesoperator metaal Technicus data en netwerken + PLC Technicus hernieuwbare energie Technicus industriële automatisering Technicus verwarmingsinstallaties Vliegtuigonderhoudstechnicus B3	Asphalt- en betonwegenbouwer Bekister-betonneerder Bestuurder mobiele kraan Betonhersteller Brandertechneus gas Brandertechneus stookolie Chauffeur specifiek transport Composietverwerker Dakafdichter Dakdekker Daktimmerman Decor- en standenbouwer Dekvloerlegger Elektromecanicien Elektrotechnicus Flexodrukker Glaswerker Houtskeletbouwer Hulpmonteur steigerbouw IJzervlechter Industrieel schilder Industrieel verpakker Installateur gebouwenautomatisering Lasser-monteerder Mecanicien tuin-, park- en bosmachines Metselaar Meubelstoffeerder Monteerder-afregelaar Monteur metalen gevel- en dakelementen Monteur steigerbouw Motorist Natuursteenbewerker Navigator dek Omsteller plaatbewerking Omsteller verspaning Onderhoudsmecanicien zware bedrijfsvoertuigen

			Operator CNC-gestuurde houtbewerkingsmachines Operator digitaal drukken in de printmedia Operator in de houtzagerij Pijpfitter Pijpfitter-fabriceur Plaatser boven- en ondergrondse leidingen Podiumtechnicus Polyvalent mecanicien personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen Productieoperator textielproductielijn Restauratievakman dakwerk (instapvoorwaarde = dakdekker of dakafdichter) Restauratievakman metselwerk (instapvoorwaarde = metselaar) Restauratievakman meubelen (instapvoorwaarde=meubelmaker) Restauratievakman pleister- en stucwerk (instapvoorwaarde = stukadoor) Restauratievakman schilder-decorateur (instapvoorwaarde = schilder-decorateur) Restauratievakman schrijnwerk (instapvoorwaarde= binnen- of buitenschrijnwerker) Rioollegger Rotatiedrukker (offsetdrukker) Schipper binnenscheepvaart Spuiter carrosserie Stratenmaker Stukadoor Stuurman zeevisserij Technicus koelinstallaties Technicus sanitaire installaties Technicus ventilatie Tegelzetter Torenkraanbestuurder
--	--	--	---

			Werkplaatsschrijnwerker- houtskeletbouw Werktuigkundige
Kunst en Creatie	Bijzondere beeldende vorming Bijzondere muzikale vorming Bijzondere vorming dans Bijzondere vorming woordkunst-drama	Grafimedia voorbereider – Crossmedia Grafimedia voorbereider – Impositie CTP Grafimedia voorbereider – Vormgever Ontwikkelaar patronen kleding- en confectieartikelen Stylist	Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalist Podiumtechnicus
Land- en Tuinbouw	Bijzondere wetenschappelijke vorming	Bosbouwer	Bekapper Hoefsmid Onderhoudsmecanici zware bedrijfsvoertuigen Productiemedewerker vleesveehouderij Productiemedewerker akkerbouw/ grove groententeelt Productiemedewerker fruitteelt Productiemedewerker melkveehouderij Productiemedewerker Paardenhouderij/paardenhouder Productiemedewerker pluimveehouderij Productiemedewerker tuinbouw van teelten in open lucht Productiemedewerker tuinbouw van teelten onder bescherming Productiemedewerker varkenshouderij Tuinaanlegger- Groenbeheerder
Economie en Organisatie	/	Hulpdeclarant Medisch-administratief assistent	Behandelaar luchtvracht en bagage Commercieel assistent Contactcenteroperator Logistiek assistent magazijn Verhuizer
Maatschappij	/	Leefgroepenwerking	Animator in de ouderenzorg

en Welzijn		Medisch-administratief assistent Ontwikkelaar patronen kleding- en confectieartikelen Stylist Tandartsassistent	Grimeur Kapper- salonverantwoordelijke (nieuw aanbod in L&W) Kinderbegeleider baby's en peuters Kinderbegeleider schoolgaande kinderen Klusjesman/onderhoudshulp Operator retouche kleding- en confectieartikelen Schoonheidsspecialist- salonverantwoordelijke Zorgkundige
Sport		Fitnessbegeleider	Instructeur B
Voeding en Horeca		Hotelbeheerder Traiteur-banketaannemer	Barman Bereider van vleesproducten (Charcutier) Chef de partie desserts, gebak en brood Chef de partie groenten, fruit en kruiden Chef de partie vis, schaal- en schelpdieren Chef de partie vlees, wild en gevogelte Chocolatier/Chocoladebewer- ker Grootkeukenkok Hotelreceptionist Ijsbereider Kelner Kok Slager-spekslager Sommelier Suiker en marsepeinbewerker Uitbener-uitsnijder Vleesbereider Vleesbewerker Wild- en gevogelteslager (Poelier)
Domein- overstijgende Se-N-Se		Integrale veiligheid	Bewakingsagent Voetbalsteward Gemeenschapswacht
Vorbereidend jaar hoger onderwijs			Vorbereidend jaar op hoger onderwijs na studierichting met arbeidsmarktfinaliteit (onderwijskwalificatie 3)

BIJLAGE 2:

Detailtabel studierichtingen met arbeidsmarktgerichte finaliteit¹

De te bereiken onderwijskwalificatie voor studierichtingen met arbeidsmarktfinaliteit is dezelfde; enkel de leerweg ernaartoe en de organisatievorm zullen anders zijn (lineair of flexibel (instap en duurtijd)).

- De eerste kolom komt overeen met de **studierichtingen/onderwijskwalificaties** in de matrix SO.
- De tweede kolom geeft aan welke mogelijke **onderliggende beroepskwalificaties** zijn (bv. onderwijskwalificatie 'afwerking bouw' bestaat uit 3 beroepskwalificaties 'stukadoor', 'dekvloerlegger' en 'tegelszetter') die apart/sequentieel kunnen behaald worden. De beroepskwalificaties tussen haakjes "(...)" zijn onderliggende beroepskwalificaties van de studierichtingen in de tweede graad van de matrix SO en het stelsel van leren en werken (DBSO, leertijd).
- De derde kolom geeft een overzicht van de mogelijke toekomstige **Se-N-Se opleidingen** na een studierichting/onderwijskwalificatie met arbeidsmarktfinaliteit. Deze opleidingen leiden tot een beroepskwalificatie.

De meeste opleidingen in het schema (kolom 2 en kolom 3) worden al georganiseerd in het huidige **stelsel van Leren en Werken**:

- De benaming van de opleidingen is afgestemd op de benaming van de beroepskwalificaties (bv. 'meubelgarneren' wordt 'meubelstoffeerder').
- Sommige opleidingen worden samengevoegd tot 1 opleiding (bv. 'dakdekker leien en pannen' en 'dakdekker metalen daken' worden 'dakdekker').
- De geactualiseerde opleidingen binnen het huidige stelsel van Leren en Werken zijn dezelfde voor DBSO en de Leertijd. Bij de oude, niet-geactualiseerde opleidingen zijn er nog verschillen. Het gaat om de rubrieken:
 - Grafische nijverheid (DBSO en Leertijd): omzetting naar STEM – Printmedia en Se-n-Se in het verlengde van de studierichting
 - Milieu (DBSO): schrappen in L&W en opleiding in BuSO OV3 in STEM – Sorteerder terugwinning van metalen
 - Textiel (DBSO en Leertijd): omzetting naar STEM – Textiel en Se-n-Se in het verlengde van de studierichting
 - Kunsten en ambachten (Leertijd): omzetting naar Kunst en creatie – Goud en juwelen (*), Uurwerkmaken (*), Muziekinstrumentenbouw (*) en Se-n-Se in het verlengde van de studierichtingen
 - Zeevisserij (DBSO): omzetting naar STEM – Zeevisserij en Se-n-Se in het verlengde van de studierichting

¹ Met uitzondering van BuSO OV3

- Land- en tuinbouw (DBSO en Leertijd): omzetting naar Land- en tuinbouw – Dier en milieu, Plant en milieu, Groenaanleg en –beheer, Groendecoratie, Paardenhouderij (*) en Se-n-Se in het verlengde van de studierichtingen
- Onderhoud (DBSO): omzetting naar Maatschappij en Welzijn - Assistentie in wonen, zorg en welzijn en Se-n-Se in het verlengde van de studierichting
- Personenzorg (DBSO en Leertijd): omzetting naar Maatschappij en Welzijn – Assistentie in wonen, zorg en welzijn en Verzorgende en Se-n-Se in het verlengde van de 2 studierichtingen
- Schoonheidszorg (Leertijd): omzetting naar Maatschappij en Welzijn – Haarverzorging en schoonheidsverzorging en Se-n-Se in het verlengde van de 2 studierichtingen
- Kleding en confectie (DBSO en Leertijd): omzetting naar Maatschappij en Welzijn – Kleding en confectie en Textielverzorging en Se-n-Se in het verlengde van de 2 studierichtingen
- Sport en vrije tijd (DBSO en Leertijd): omzetting naar Taal en Cultuur – Onthaal en recreatie en Se-n-Se in het verlengde van de studierichting

Daarnaast moet de vraag gesteld worden naar de **opportuniteit** van een aantal opleidingen in Leren en Werken:

- In het schema komt het aanbod in kolom 1 en kolom 2 overeen met de matrix SO. Hierin zitten m.a.w. ook studierichtingen die momenteel niet aan bod komen in huidige stelsel van Leren en Werken. Het gaat m.a.w. om het potentieel aanbod in Leren en Werken.
- Op een aantal plaatsen in het schema staat een vraagteken “?”. Dit betekent dat er nog onvoldoende duidelijkheid is over een aantal potentiële Se-N-Se-opleidingen. Deze leemten worden waar mogelijk en opportuun ingevuld met Se-N-Se-opleidingen.

De vraag naar opportuniteit van studierichtingen/opleidingen wordt meegenomen in de nu al bestaande procedure voor omzetting en actualisering van bestaande studierichtingen in de 2de en de 3de graad, Se-N-Se-opleidingen en specialisatiejaren BSO.

	L&W (onderwijskwalificaties derde graad arbeidsmarktfinaliteit)	L&W (onderliggende beroepskwalificaties derde graad arbeidsmarktfinaliteit)	L&W (beroepsgerichte specialisaties leidend tot beroepskwalificaties Se-N-Se arbeidsmarktfinaliteit)
Taal en Cultuur (1 OK)	Onthaal en recreatie	Administratief medewerker onthaal Animator Host/hostess	?
STEM (22 OK's)	Koetswerk Onderhoudsmechanica auto Fiets-, brom- en motorfietsinstallaties Vrachtwagenchauffeur (*) Ruwbouw	Voorbewerker carrosserie Plaatwerker carrosserie Demonteur/monteur carrosserie (Bandenmonteur) Onderhoudsmechanici personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen Fietshersteller Mecanici bromfiets en motorfiets Vrachtwagenchauffeur (Werfbediener ruwbouw) Metselaar	Spuiter carrosserie Onderhoudsmechanici zware bedrijfsvoertuigen Polyvalent mechanici personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen Mecanici tuin-, park- en bosmachines Chauffeur specifiek transport Ijzervlechter Bekister-betonneerder Betonhersteller Asfalt- en betonwegenbouwer Stukadoor Dekvloerlegger Tegelzetter Dakafdichter Dakdekker Monteur metalen gevel- en dakelementen Hulpmonteur steigerbouw

	Afwerking Bouw	Stukadoor Dekvloerlegger Tegelzetter	Monteur steigerbouw Plaatser boven- en ondergrondse leidingen (niveau 2) Rioollegger Stratenmaker Restauratievakman dakwerk (instapvoorwaarde = dakdekker of dakafdichter) Restauratievakman metselwerk (instapvoorwaarde = metselaar) Restauratievakman pleister- en stucwerk (instapvoorwaarde = stukadoor) Metselaar Glaswerker Natuursteenbewerker
	Decoratie en schilderwerken	Schilder-decorateur	Industrieel schilder Restauratievakman schilder-decorateur (instapvoorwaarde = schilder-decorateur)
	Bouwplaatsmachinist	Bouwplaatsmachinist	Bestuurder mobiele kraan Torenkraanbestuurder
	Schrijn- en timmerwerk	(Machinaal houtbewerker) Werkplaatsbinnen-schrijnwerker Werkplaatsbuiten-schrijnwerker Binnenschrijnwerker Buitenschrijnwerker	Daktimmerman Werkplaatsschrijnwerker -houtskeletbouw Houtskeletbouwer Restauratievakman schrijnwerk (instapvoorwaarde= binnen- of buitenschrijnwerker)
	Meubel- en interieurwerk	(Machinaal houtbewerker) Meubelmaker-interieurelementen Meubelmaker Interieurbouwer	Industrieel verpakker Operator in de houtzagerij Meubelstoffeerder Restauratievakman meubelen (instapvoorwaarde=meubelmaker) Decor- en standenbouwer Operator CNC-gestuurde

			houtbewerkingmachines Glaswerker
	Sanitaire installaties	(Monteur installaties) Monteur sanitaire installaties	Technicus sanitaire installaties
	Verwarmingsinstal- laties	(Monteur installaties) Monteur verwar- mingsinstallaties	Brandertechicus gas Brandertechicus stook- olie
	Koelinstallaties	(Monteur installaties) Koelmonteur Monteur ventilatie	Technicus koelinstallaties Technicus ventilatie
	Elektrische installaties	(Elektrotechnisch monteur) Elektrotechnisch installateur	Installateur gebouwen- automatisering Elektrotechnicus
	Lassen-constructie	Constructielasser Pijplasser	Lasser-monteerder Pijpfitter Pijpfitter-fabriceur
	Mechanische vorm- geving	Insteller plaatbewerking Insteller verspaning Samensteller Monteerder	Composietverwerker Omsteller plaatbewerking Omsteller verspaning Monteerder-afregelaar
	Onderhoudsmechanica	Onderhoudsmonteur	Elektromecanicien
	Printmedia	(Productiemedewerker drukken in de printmedia) (Productiemedewerker drukafwerking in de printmedia) Productieoperator drukken in printmedia Productieoperator drukafwerking in de printmedia	Flexodrukker Rotatiedrukker (offsetdrukker) Operator digitaal drukken in de printmedia
	Assistentie podiumtechnieken (*)	Assistent Podiumtechnicus	Podiumtechnicus
	Binnenvaart en beperkte kustvaart (*)	Matroos binnenscheepvaart	Schipper binnenscheepvaart (?)

	Zeevisserij (*)	Roerganger zeevisserij	Motorist Stuurman zeevisserij
	Textiel (*)	(Productiemedewerker textielproductielijn) Tufter Wever	Werktuigkundige (?) Navigator dek (?) Productieoperator textielproductielijn
Kunst en Creatie (6 OK's)	Decor, etalage en publiciteit (*)	Etaleur-decorateur	?
	Assistentie podiumtechnieken (*)	Assistent podiumtechnicus	Podiumtechnicus
	Diamantbewerking (*)	Diamantbewerker	Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalist
	Goud en juwelen (*)	Juwelenontwerper/ goudsmid	?
	Uurwerkmaken (*)	Uurwerk/klokken- maker	?
	Muziekinstrumenten- bouw (*)	Muziekinstrumenten- bouwer	?
Land- en Tuinbouw (5 OK's)	Dier en milieu	Assistent dierlijke productie Bestuurder van landbouwmachines Dierenverzorger Dierentrimmer	Productiemedewerker varkenshouderij Productiemedewerker pluimveehouderij Productiemedewerker melkveehouderij Productiemedewerker vleesveehouderij
	Plant en milieu	Assistent plantaardige productie Bestuurder van landbouwmachines (Medewerker natuurbeheer (?)) (Medewerker bosbouw (?))	Productiemedewerker akkerbouw/grove groententeelt Productiemedewerker fruitteelt Productiemedewerker tuinbouw van teelten in open lucht Productiemedewerker tuinbouw van teelten onder bescherming

	Groenaanleg en -beheer Groendecoratie Paardenhouderij (*)	Medewerker groen- en tuinaanleg (nieuw aanbod) Medewerker groen- en tuinbeheer (nieuw aanbod) Bestuurder van landbouwmachines (Medewerker florist) Florist Assistent paardenhouderij Paardenafrichter	Tuinaanlegger-groenbeheerder (nieuw aanbod) ? Productiemedewerker paardenhouderij / paardenhouder Bekapper Hoefsmid Onderhoudsmecaniciën zware bedrijfsvoertuigen
Economie en Organisatie (2 OK's)	Onthaal, organisatie en sales Logistiek	(Polyvalent administratief ondersteuner) (Aanvuller) Administratief medewerker onthaal Polyvalent administratief medewerker Kassier Winkelverkoper kleding en accessoires Winkelverkoper doe-het-zelf Winkelverkoper voeding (Magazijnmedewerker) Heftruckchauffeur Reachtruckchauffeur Magazijnier Polyvalent administratief medewerker	Commercieel assistent Logistiek assistent magazijn Behandelaar luchtvracht en bagage (nieuw aanbod in L&W) (niveau 2) Verhuizer
Maatschappij en Welzijn (6)	Kleding en confectie	(Medewerker productielijn kleding, confectie en	Operator retouche kleding- en confectieartikelen

OK's)		meubelstoffering) Operator productielijn kleding, confectie en meubelstoffering Operator snijafdeling kleding, confectie en meubelstoffering	
	Textielverzorging	Operator strijkafdeling kleding, confectie en meubelstoffering (Medewerker textielverzorging (nieuw aanbod)) Operator textiel- verzorging (nieuw aanbod)	Operator retouche kleding- en confectieartikelen
	Haarverzorging	Kapper (nieuw aanbod)	Kapper- salonverantwoordelijke (nieuw aanbod)
	Schoonheidsverzorging	Schoonheidsspecialist Nagelstylist Masseur Voetverzorgster	Schoonheidsspecialist- salonverantwoordelijke Grimeur
	Assistentie in wonen, zorg en welzijn	Huishoudhulp Poetshulp Logistiek assistent in de gezondheidszorg	Klusjesman/onderhouds hulp
	Verzorgende	Verzorgende	Kinderbegeleider baby's en peuters Kinderbegeleider schoolgaande kinderen Zorgkundige Animator in de ouderenzorg
Sport (1 OK)	Topsport (*)	Initiator	Instructeur B
Voeding en Horeca (4 OK's)	Brood- en banketbakkerij	(Medewerker bakkerij) Bakker Banketbakker	Chocolatier/Chocolade- bewerker Suiker- en marsepeinbewerker Ijsbereider
	Slagerij	(Medewerker slagerij) Slager-distributie	Vleesbereider Bereider van vleesproducten

	Grootkeuken en catering	(Keukenmedewerker) Grootkeukenhulpkok	(Charcutier) Vleesbewerker Slager-spekslager Wild- en gevogelteslager (Poelier) Uitbener-uitsnijder Grootkeukenkok
	Restaurant en keuken	(Keukenmedewerker) (Medewerker fastfood) Hulpkok Hulpkelner Hulpbarman	Kok Kelner Barman Chef de partie vlees, wild en gevogelte Chef de partie vis, schaal- en schelpdieren Chef de partie groenten, fruit en kruiden Chef de partie desserts, gebak en brood Sommelier Hotelreceptionist
Domeinoverstijgend			Bewakingsagent Voetbalsteward Gemeenschapswacht

In het huidige stelsel van Leren en Werken – DBSO en Leertijd worden een aantal **opleidingen geschrapt** omdat deze opleidingen binnen de matrix SO veranderen van finaliteit of omdat er geen beroepskwalificatie zal worden ontwikkeld die de basis kan vormen voor deze opleidingen. In het laatste geval gaat het meestal om verouderde, nog niet geactualiseerde opleidingen binnen het huidige stelsel van Leren en Werken.

Schrappen DBSO STEM	Polyvalent mecaniciens zware bedrijfsvoertuigen (Se-N-Se polyvalent mecaniciens zware bedrijfsvoertuigen dubbele finaliteit) Onderhouds- en diagnosetechnicus personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen (HBO5) Onderhouds- en diagnosetechnicus zware bedrijfsvoertuigen (HBO5?) Paletten- en krattenmaker (paletten- en krattenmaker BuSO OV3) Containerhersteller (geen beroepskwalificatie) Industrieel isolatiewerker (geen beroepskwalificatie) Polyvalent touwtechnieker (geen beroepskwalificatie) Rigger-monteerder (geen beroepskwalificatie) Wegmarkeerder (geen beroepskwalificatie) Recyclagearbeider (Sorteerder terugwinning van metalen BuSO OV3) Assistent productieoperator metaal (geen beroepskwalificatie) Productiemedewerker en productieoperator metaal (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Productiemedewerker kunststoffen (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Machineregelaar extrusie (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Machineregelaar spuitgieten (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Machineregelaar thermische vormen (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Onderhoudstechnicus industriële installaties (Se-N-Se onderhoudselektriciens dubbele finaliteit) PC-technicus (Se-N-Se technicus data en netwerken + PC dubbele finaliteit) Technicus inbraakbeveiligingssystemen (Se-N-Se beveiligingstechnicus dubbele finaliteit) Plaatser en hersteller van elektrische en elektronische apparatuur (geen
------------------------------------	---

	beroepskwalificatie)
Schrappen DBSO Land- en tuinbouw	Schaal- en schelpdierenkweker (geen beroepskwalificatie)
Schrappen DBSO Economie en organisatie	Aanvuller (aanvuller BuSO OV3) Administratief medewerker expeditie (Se-N-Se hulpdeclarant dubbele finaliteit) Administratief medewerker KMO (derde graad bedrijfsorganisatie dubbele finaliteit) Kermismedewerker (geen beroepskwalificatie) Kermiswerker (geen beroepskwalificatie)
Schrappen DBSO Maatschappij en welzijn	Industriële schoonmaker (schoonmaker BuSO OV3) Patronenmaker (Se-N-Se ontwikkelaar patronen kleding- en confectieartikelen dubbele finaliteit)
Schrappen DBSO Sport	Buurtsportwerker (geen beroepskwalificatie) Onderhoudswerker sportinfrastructuur en -materiaal (geen beroepskwalificatie)
Schrappen DBSO Voeding en horeca	Assistent productieoperator voeding (geen beroepskwalificatie) Productiemedewerker en productieoperator voeding (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Medewerker kamerdienst (Medewerker kamerdienst BuSO Ov3)

Schrappen Leertijd STEM	Polyvalent mecaniciens zware bedrijfsvoertuigen (Se-N-Se polyvalent mecaniciens zware bedrijfsvoertuigen dubbele finaliteit) Onderhouds- en diagnosetechnicus personenwagens en lichte bedrijfsvoertuigen (HBO5) Onderhouds- en diagnosetechnicus zware bedrijfsvoertuigen (HBO5?) Paletten- en krattenmaker (paletten- en krattenmaker BuSO OV3) Containerhersteller (geen beroepskwalificatie) Industrieel isolatiewerker (geen beroepskwalificatie) Rigger-monteerder (geen beroepskwalificatie) Wegmarkeerder (geen beroepskwalificatie) Recyclagearbeider (Sorteerder terugwinning van metalen BuSO OV3) Assistent productieoperator metaal (geen beroepskwalificatie) Productiemedewerker en productieoperator metaal (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Productiemedewerker kunststoffen (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Machineregelaar extrusie (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Machineregelaar spuitgieten (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Machineregelaar thermische vormen (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Onderhoudstechnicus industriële installaties (Se-N-Se onderhoudselektriciens dubbele finaliteit) PC-technicus (Se-N-Se technicus data en netwerken + PC dubbele finaliteit) Technicus inbraakbeveiligingssystemen (Se-N-Se beveiligingstechnicus dubbele finaliteit) Plaatser en hersteller van elektrische en elektronische apparatuur (geen beroepskwalificatie) Desktop publisher (derde graad grafi- en Crossmedia dubbel finaliteit) Grafisch vormgever (derde graad grafi- en Crossmedia dubbel finaliteit) Webdesigner (derde graad grafi- en Crossmedia dubbel finaliteit) Publiciteitstekenaar (Se-n-Se grafimediavorbereider – vormgever dubbel finaliteit)
--	---

	Reclameschilder (geen beroepskwalificatie) Patroontekenaar (derde graad textielontwerp en prototyping dubbele finaliteit) Textieltekenaar (derde graad textielontwerp en prototyping dubbele finaliteit) Textieltekenaar-designer (derde graad textielontwerp en prototyping dubbele finaliteit) Decorateur van textiel (geen beroepskwalificatie) Hersteller van oosterse tapijten (geen beroepskwalificatie) Vervaardiger van dekzeilen, tenten, zakken (geen beroepskwalificatie) Vlaggenmaker (geen beroepskwalificatie)
Schrappen Leertijd Kunst en creatie	Desktop publisher (derde graad grafi- en Crossmedia dubbel finaliteit) Grafisch vormgever (derde graad grafi- en Crossmedia dubbel finaliteit) Webdesigner (derde graad grafi- en Crossmedia dubbel finaliteit) Publiciteitstekenaar (Se-n-Se grafimediavoorbereider – vormgever dubbel finaliteit) Reclameschilder (geen beroepskwalificatie) Fotograaf (derde graad fotograaf dubbele finaliteit) Artisanaal kaarsenmaker (geen beroepskwalificatie) Glasinstrumentenmaker (geen beroepskwalificatie) Inlijster (geen beroepskwalificatie) Koetsenmaker (geen beroepskwalificatie) Leerlooier (geen beroepskwalificatie) Lijstenmaker-vergulder (geen beroepskwalificatie) Luchtermaker in metaal en glas (geen beroepskwalificatie) Vervaardiger-hersteller van poppen (geen beroepskwalificatie) Wapenhersteller (geen beroepskwalificatie) Wapensmid (geen beroepskwalificatie)
Schrappen Leertijd Land- en tuinbouw	Bosbouwuitbater (Se-n-Se bosbouwer dubbele finaliteit) Boomverzorger (niveau 5?) Boomkweker (geen beroepskwalificatie) Ichtoloog (geen beroepskwalificatie) Herborist (geen beroepskwalificatie)

	Hondenfokker (geen beroepskwalificatie) Hondeninstructeur (geen beroepskwalificatie) Valkenier (geen beroepskwalificatie) Viskweker (geen beroepskwalificatie)
Schrappen Leertijd Economie en organisatie	Aanvuller (aanvuller BuSO OV3) Administratief medewerker expeditie (Se-N-Se hulpdeclarant dubbele finaliteit) Administratief medewerker KMO (derde graad bedrijfsorganisatie dubbele finaliteit)
Schrappen Leertijd Maatschappij en welzijn	Modeontwerper (Se-N-Se ontwikkelaar patronen kleding- en confectieartikelen dubbele finaliteit) Bontwerker (geen beroepskwalificatie) Begravenisondernemer (uitvaartmanager beroepskwalificatie niveau 5) Ceremoniemeester (geen beroepskwalificatie) Opticien-brillenmaker (derde graad optiektechnieken dubbele finaliteit) Vervaardiger-hersteller van optisch materieel (derde graad optiektechnieken dubbele finaliteit) Orthopedie-schoentechnicus (derde graad orthopedietechnieken dubbele finaliteit) Tandprothesetechnicus (derde graad tandtechnieken dubbele finaliteit)
Schrappen Leertijd Voeding en horeca	Assistent productieoperator voeding (geen beroepskwalificatie) Productiemedewerker en productieoperator voeding (derde graad productie- en procesindustrie dubbele finaliteit) Medewerker kamerdienst (Medewerker kamerdienst BuSO Ov3)

AMBACHTEN

Beroepskwalificaties (vet=matrix SO + Se-n-Se)	Opleidingen Syntra Rubriek Kleding en confectie Rubriek Kunsten en ambachten Rubriek Land- en tuinbouw
Boekbinder	Handboekbinder
Glasblazer	Glasblazer van sier- en gebruiksvoorwerpen
Glasraamzetter / Glasraamrestaurateur	Glasetser en glasdecorateur Glazenier
Graveerder	Graveur in edele metalen
Hoedenmaker	Modiste
Hoefsmid	Hoefsmid
Horlogemaker	Horlogemaker-hersteller
Kantwerker (4)	Handborduurster Machineborduurster Passementwerker
Klompenmaker	
Maker van vlechtwerk	Fijnmandenmaker
Marokijnbewerker	Marokijnbewerker
Muziekinstrumentenbouwer	Bouwer en hersteller van akoestische gitaren Clavecimbelbouwer Hersteller van muziekinstrumenten Orgelbouwer Pianostemmer en hersteller Vervaardiger van fluiten, klarinetten, hobo's en saxofoons
Pottenbakker/Keramist	Keramist Pottenbakker
Schoenmaker/ Schoenhersteller	Schoenmaker en -hersteller
Siersmid/kunstsmid (4)	Edelsteenzetter Gieter van juwelen van edele metalen

	Juwelier-goudsmid Kunstsmit Ontwerper van sierraden Zilversmit
Slotenmaker	
Steenkapper	
Taxidermist (4)	Dierenopzetter
Uurwerk- en klokkenmaker	
Zadelmaker/gareelmaker	Gareelmaker

Viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Onderwijs

Hilde CREVITS